

Oppgaveoverføringer til sterkere regioner

Terje P. Hagen

1) Kort om ekspertutvalget

- Mandatet
 - Utvalget skal legge til grunn den nye fylkesinndelingen og vurdere oppgaver og myndighet utover det Stortinget konkret har sluttet seg til at skal overføres til fylkeskommunene
 - Departementet legger til grunn at utvalget har hovedoppmerksomhet mot ansvar, oppgaver og myndighet som støtter opp under fylkeskommunenes samfunnsutviklerrolle
 - Arbeidet skal ta utgangspunkt i retningslinjene for oppgavefordeling mellom forvaltningsnivåene som ble lagt fram av Oppgavefordelingsutvalget i NOU 2000: 22 *Om oppgavefordelingen mellom stat, region og kommune.*

- Sammensetning

- *Leder:* Professor Terje P Hagen (Universitetet i Oslo)
- Førsteamanuensis Jon P Knudsen (Universitetet i Agder)
- Professor Anne Lise Fimreite (Universitetet i Bergen)
- Forsker I Gro Sandkjær Hansen (Høgskolen i Oslo og Akershus)
- Pensjonist, tidligere avdelingsdirektør i Kommunal- og moderniseringsdepartementet Christine Hjortland
- Fylkesrådmann i Sogn og Fjordane, Tore Eriksen
- Pensjonist, tidligere fylkesmann i Troms, Svein Ludvigsen

2) Hvorfor folkevalgte organer på regionalt nivå?

- Kommuner
 - Reflekterer variasjon i lokale ønsker/preferanser
 - Meningsdanning
- Fylkeskommuner
 - Reflektere variasjon i lokale ønsker
 - Meningsdanning
 - Stordriftsfordeler
- Stat
 - Meningsdanning
 - Stordriftsfordeler

- Denne forståelsen av kommuner/regioner er best tilpasset kollektive goder
 - Transport, kulturinstitusjoner, osv
- Hva med velferdstjenestene?
 - Ønsker ikke lokal variasjon, men nasjonal standardisering
 - Informasjonsfordeler?
 - Er lokale politikere nødvendig for å sikre legitimitet bak rasjoneringsbeslutninger?

- Fylkeskommunene/regionene har vært under press i de skandinaviske landene
 - Norge:
 - Helseforetaksreformen av 2002
 - Regionreformen av 2020
 - Danmark:
 - Amtskommunene fjernet
 - Etablerte regioner med ansvar for spesialisthelsetjenestene fra 2007
 - Usikker framtid?
 - Sverige:
 - Større regioner, stabilitet i oppgaver
- Finland: Fylkeskommuner fra 2020?

3) Finnes det regionale politiske konfliktdimensjoner?

- Skal regionene overleve så må de ha oppgaver som reflekterer variasjoner i politiske oppfatninger
- Tre konfliktdimensjoner er særlig aktuelle
 - Offentlig – privat
 - Bruk av private aktører
 - Sentrum – periferi
 - Distriktpolitiske virkemiddel, næringspolitikk
 - Vekst – vern (klima)
 - Arealplanlegging, transport, natur- og miljøforvaltning

- Disse tre konfliktdimensjonene er mindre viktige på regionalt nivå
 - Religiøs-sekulær-dimensjonen
 - moralsk-religiøse spørsmål og kristendommens stilling (små regionalpolitiske variasjonsmuligheter)
 - Global-nasjonal-dimensjonen
 - globalisering og internasjonalisering (ingen regionalpolitiske variasjonsmuligheter)
 - Innvandring-solidaritets-dimensjonen
 - innvandring og bruken av u-hjelp (ingen regionalpolitiske variasjonsmuligheter)

4) Konkrete oppgaver og tiltak som vurderes

- Kultur
 - Kultur har en egenverdi , men bør også ses i sammenheng med øvrige tiltak for regional utvikling
 - Kulturinstitusjoner
 - Delt finansiering – stat/fylkeskommune
 - Unntak ved eventuell overføring av ansvaret kan omfatte typiske hovedstadsfunksjoner
 - Støtteordninger til ulike kulturtiltak
 - Unntak for «smale» ordninger

- Spesialisthelsetjenestene
 - Nåværende foretaksstyrer står ikke til direkte ansvar overfor innbyggerne (men overfor statsråden).
 - De nye fylkeskommunene stort sett store nok til å håndtere risiko ved aktivitetsvariasjoner, men kanskje ikke større investeringer.
 - Ikke flertall for endringer i foretaksmodellen i Stortinget i inneværende periode.

- Distriktpolitiske virkemidler, næringspolitikk
 - I dag er virkemidlene spredd på mange aktører
 - Vi vurderer:
 - Innovasjon Norge (tilskudd)
 - SIVA
 - Landbruksforvaltningen

- Natur- og miljøforvaltning, klima
 - Fragmentert område der fylkeskommunene har noen oppgaver.
 - En kan tenke seg å flytte flere typer av oppgaver
 - Artsforvaltning
 - Ansvar for verneområder
 - Tiltak for klimatilpasning, f.eks. tilskuddsordninger
 - Tilskudd til friluftsmål
 - Nasjonale hensyn vil bli hensyntatt blant annet gjennom minstestandarder

- Regional planlegging:
 - Nåværende plan- og bygningslov følges ikke godt nok opp fra stat, kommuner og fylkeskommuner
 - Større statlige investeringer er lite koordinert med regionale planer
 - Mulige endringer
 - Mer forpliktende virkning for stat og kommuner

- Generelle endringer
 - Bør fylkeskommunene bli forvalter av tilskudd på områder der en er tillagt viktige oppgaver?
 - Kultur, inkl. deler av tippemidlene
 - Friluftsmål
 - Folkehelsearbeid
 - Kompetansepolitikk

5) Tidsplan for videre arbeid

- Utvalget avgir innstilling ca 1. februar 2018
- Regjeringens forslag til endringer kommer trolig i kommuneøkonomiproposisjonen